

Een dode in de stronthoek

Jef Louisa Versmissen

Dit verhaal is volkomen fictief. Enige gelijkenis met de realiteit of met bestaande personen, in het verleden of het heden, is puur toeval, of valt onder de regels van de dichterlijke vrijheid.

Met dank aan de organisatie van STORMLoop 2019.

Covertekening: Ellen Janssens

1.

Ik leerde Ernest kennen in 1919, het jaar dat hij door zijn ouders van Lier naar het Scheppersinstituut van Herentals werd gestuurd. Ernest was een intelligente kerel en het verbaasde me dan ook niet dat hij op latere leeftijd een erkend en gevierd schrijver zou worden. Maar op het moment dat hij op school aankwam, was dat nog een verafgelegen pad. Hij had zijn blik toen al, die blik waarmee hij ijzers kon doen buigen. Het was die blik die ons zou helpen de moord van de stronthoek op te lossen, hoewel we daar allebei nooit enige beloning noch erkenning voor mochten ontvangen. Die blik kruiste die eerste schooldag de mijne.

Ik liep al enkele jaren school bij de broeders en was geen onbekende bij broeder prefect of broeder infirmerie. Mijn veelvuldige gedocumenteerde misstappen waren niet echt een reden om me van school te gooien. Daarvoor stond mijn vader iets te goed bij de broeders. Vader zaliger wist telkens de broeders weer te overtuigen van mijn kwaliteiten, meestal op dagen dat hij zijn gratis klusjes deed. Klusjes die niet altijd het licht mochten zien, maar waar de champetter zich niet al te veel van aantrok.

Ernest en ik werden al snel onafscheidelijk. Hij logeerde bij Fientje Janssens in de Bovenrij en elke ochtend liep ik langs zijn kamer en haalde hem op. We gingen samen naar school waar we ons broek versleten en de oude Romeinen leerden kennen. Na school leerde ik hem onze kleine stad kennen. We gingen langs de oude stadspoorten en wandelden over de vesten. Onze tochten brachten ons tot in de bossen rond de stad, waar we paddenstoelen zochten en luisterden naar de bosuil. Deze avondlijke tochten eindigden dan meestal in een of ander staminee op de Grote Markt.

Die avond belandden we in De Zalm, een rustig café met een hotel voor handelsreizigers en een pronte bazin achter de toog. Ernest en ik nestelden ons achterin het café, achter een massieve in hout gesneden haan, die het pronkstuk van het café vormde. Waarom dit geen in hout gesneden zalm was, is voor altijd en eeuwig een discussiepunt gebleven tussen Ernest en mij. Een van de vele waar we nooit

uitgeraakt zijn.

Maar onze aandacht werd die avond afgeleid door een andere zaken. Van zodra we achter ons glas bier zaten, hadden we alleen maar oog en oor voor een bont gezelschap dat enkele tafeltjes verderop luidruchtig zat te kaarten. Ze speelden kleurenwies en er werd gespeeld alsof de kasseien op de Grote Markt verkocht werden. Er werd gegokt, gezocht, gevraagd en verraad gepleegd. Voor ons jongemannen was het duidelijk dat het om hoog spel ging.

Ernest kende de mannen rond de tafel niet, maar voor mij waren het geen onbekenden. Het grootste lawaai kwam zoals altijd van Fons Flapoor. Fons werkte in de meelfabriek langs het kanaal. Hij was er magazijnier en moest er voor zorgen dat er genoeg zakken klaar lagen voor de binnenschepen die langs kwamen. Het was een luizenjob, want Fons liet de binnenschippers liefst zelf al het werk doen. Als zoon van de werfopzichter kon hij zich dat permitteren en dat liet hij graag genoeg merken.

Naast Fons Flapoor zat Jakke Vos. Jakke Vos was een binnenschipper die samen met zijn Brabants trekpaard het kanaal Bocholt-Herentals afvaarde. Soms vroeger we ons af wie de meest rosse was, Jakke Vos, of zijn trekpaard. De Brabander trok en Jakke stuurde. Jakke Vos kende Fons Flapoor van de dagen dat hij aan de meelfabriek moest leveren. Jakke was een boom van een vent die de meelzakken van 50 kilo als een opgerolde handdoek onder zijn armen stak, vooraleer hij ze op zijn schip laadde. Zijn stem klonk als een misthoorn en naarmate de avond vorderde, werd het al maar mistiger.

Jakke en Fons deelden dezelfde interesse in Melanie Moeskops, de bazin van die versleten scheepswerf aan het kanaal. Melanie Smoskop liep in de Zalm tussen de toog en de tafel van de kaarters en zorgde ervoor dat de glazen gevuld bleven. Achterin haar scheepswerf ontving Melanie smokkelaars, stropers, schippers en de werkmannen van de fabrieken in de buurt. Een bijverdienste die haar een aardig centje opbracht. Maar die avond stond ze dus aan de andere kant van de toog.

De borsten van Melanie speelden me die avond opnieuw parten, maar het was Ernest die over Jef Peeters begon. Jef Peeters volgde nauwgezet het kaartspel, maar hield daarbij altijd het café in de gaten. Hij had ons gezien toen we binnen kwamen, wist waar we zaten, wat we dronken en wie wij in de gaten hielden. Hij liet het niet opvallen, maar hij wist waar iedereen in het staminee mee bezig was. Jef Peeters was dan ook een speciaal geval. Hij was opzichter in de lompfabriek in de Markgravenstraat, die begin dit jaar open ging. Hij mocht de hele dag de vrouwen in de gaten houden die het oude textiel uit elkaar moesten halen. En hij keek niet enkel naar hun stukken per uur, zo ging de ronde. Ook andere stukken hield hij nauwgezet in de gaten.

Voor Ernest was het al snel duidelijk. Dit waren sukkel in Gods ogen, en in de zijne. Hij verbaasde zich dan ook over de aanwezigheid van twee andere figuren aan de kaarttafel. De ene was Gerard Storms, eminent schepen van financiën van het stadsbestuur van en te Herentals. De schepen kenden we ondertussen al een beetje, gewoon omdat we hem 's nachts wel eens meer in de kroegen van Herentals tegenkwamen. De schepen wankelde dan meestal later op de nacht door straten, luide kerkgezangen zingend, met hier en daar een vuil woord tussen. Maar ja, een schepen mocht ook zijn verzetje hebben.

Neen, dan was Gust Schoen een ander verhaal. Gust Schoen was de zoon van een rijke en oude schoenmakersfamilie in de stad. Gust was een graag geziene gast in de staminees van de stad en dat was vooral te wijten aan het feit dat hij het geld graag liet rollen. Hij erfde al vrij jong de schoenenfabriek van zijn vader, die de fabriek ook al van zijn vader erfde. Overdag was hij aanwezig in de fabriek, en dat mag je letterlijk nemen. Echt werken deed hij niet, gewoon wat de krant lezen en het binnengekomen geld tellen. Dat geld nam hij na de uren mee om op te doen in het avondlijke leven.

Een bank kende Gust Schoen niet, en als hij ze al kende, dan vertrouwde hij ze niet. Gust vertrouwde eigenlijk niemand, zeker als het op zijn geld aankwam. Hij bewaarde zijn geld dan ook altijd in

een brede, lederen gordel die hij onder zijn stijf gestreken hemd droeg. Die gordel was zo goed gevuld dat een onwetende Gust als een dikkerdje zou zien, terwijl hij in feite gewoon droog aan de haak toch maar zestig kilo woog. Voor een ventje van hoop en al anderhalve meter hoog. Maar onwetend waren er weinigen in Herentals, want dat Gust Schoen zijn geld op zijn buik droeg, dat wist eigenlijk gewoon iedereen.

Gust gooide met zijn geld en had dan ook veel vrienden. Veel vrienden inderdaad, maar dan vooral slechte vrienden. Het gezelschap waar hij nu bij zat, deed Ernest opmerken dat geld geen klasse kopen kan. Zijn glas was ondertussen leeg. Ik moest mijn vriend gelijk geven en dronk mijn glas leeg. Marie, de waardin van De Zalm, zag die beweging en knipoogde. Ik knipoogde terug. Enkele tellen later ploften de volle glazen op onze tafel.

We wisten toen nog niet dat we Gust Schoen die avond voor de laatste keer levend zagen, en als we het geweten hadden, was de vraag nog maar of we er iets aan hadden kunnen doen. Maar we waren die avond onwetend en die onwetendheid zou ook nog de nacht overleven.